

4.10 Brumleby

Københavnerens velfærd: Lægeforeningens sunde boliger til de fattigste familier.

Beskrivelse af kulturmiljøet

Kulturmiljøet omfatter boligbebyggelsen Brumleby inklusivt forsamlingshuset 'Kostalden', bebyggelsens tidligere badeanstalt og det tidligere Kronprinsesse Louises Asyl, der blev etableret som børnehaven.

Begrundelse

Lægeforeningens boliger, også kaldet Brumleby, blev opført i perioden 1853-1972 ovenpå koleraepidemien i 1853. Målet var at skabe sunde boliger med mindsket smitterisiko til de fattigste familier. Bebyggelsen repræsenterer en filantropisk tilgang til opførelsen af arbejderboliger og er et af de første danske eksempler på den social bæredygtighedstanke, der i dag ses i det almennyttige boligbyggeri.

Sunde boliger med mindsket smitterisiko

Brumleby blev bygget i en periode, hvor staten endnu ikke havde karakter af nutidens velfærdsstat, og pengene til byggeriet indsamlede Lægeforeningen på privat basis. Beboernes trivsel og sundhed var udgangspunktet for byggeriets udformning, og bygningernes planlagte højde og afstand skabte luft mellem husene og optimerede lysforholdene, hvilket stod i skarp kontrast til det tætte byggeri indenfor de daværende byvolde. Arkitektonisk blev bebyggelsen udformet med inspiration i de italienske landarbejderboliger, hvilket særligt kommer til udtryk i valget af materialer, former og farver.

Fællesfaciliteter og brugsforening

Udover at dække arbejderens basale behov for boliger, var der i Brumleby fokus på at tilvejebringe kulturelle og alment dannende tilbud, og bebyggelsen rummede en række fællesfaciliteter; fra vaskehuse og badeanstalt til ismejeri, bibliotek, børneasyl til dagspasning og forsamlingshus. Københavns første brugsforening blev ligeledes etableret i Brumleby. Funktionerne har over tid ændret sig, men bygningerne findes stadig. Udearealerne med græsplæner, små forhaver og nyttehaver har siden opførelsen været afsættet for det sociale liv mellem husene, og de grønne træk er stadig et karakteristisk element i bebyggelsen.

Bærende bevaringsværdier

- Bebyggelsens struktur med fire rækker af boligstokke, der parvist er lokaliseret omkring fælles grønninger, og den regelmæssige placering af fælles vaskehuse. Hertil Kostalden, badeanstalten og Dronning Louises Asyl.
- Den samlede bebyggelses ensartede, stringente udtryk med den taktfaste rytme af skorstenspiber, vinduer og døre, samt de karakteristiske facedefarver.
- De lange kig og sigtelinjer langs med og imellem stokkene.
- Grønningerne med forhaver og nyttehaver samt de karakteristiske rækker af lindetræer.

Sårbarhed

Områdets grønne præg er sårbart overfor befæstelse af større arealer, fældninger af træer og opsætning af småbygninger, der ikke er tilpasset bebyggelsens struktur og arkitektoniske helhedspræg.

Nuværende sikring

- Brumleby er fredet. Fredningen gælder både bygninger og friarealer.

Udviklingsmuligheder

Kulturmiljøet er tæt bebygget, og der er meget begrænsede udviklingsmuligheder. Grønningerne bør friholdes for yderligere bebyggelse. Kulturmiljøet kan udvikles i overensstemmelse med fredningen.

Lignende eksempler

Kulturmiljø 4.11 Kartoffelrækkerne, kulturmiljø 4.12 Kildevældskvarteret, kulturmiljø 1.5 Nyboder og Humleby på Vesterbro.

